

Haziran 2021

Dünya Sarımsak Verileri (bin ton)

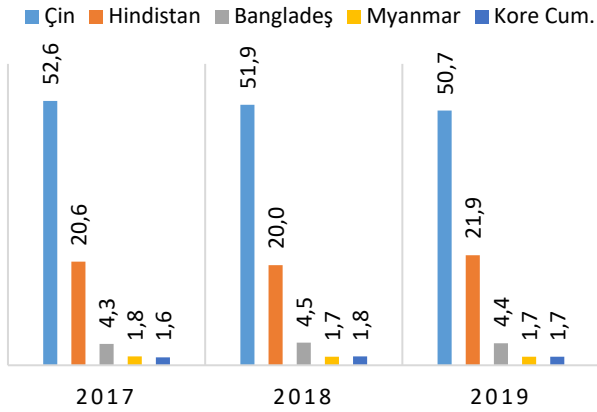
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%) ³
Alan (bin ha) ¹	1.497	1.505	1.556	1.589	1.635	2,9
Verim (ton/ha) ¹	18,00	18,01	17,94	18,14	18,79	3,6
Üretim ¹	26.948	27.099	27.930	28.811	30.708	6,6
İthalat ²	1.864	1.843	1.960	2.096	2.014	-3,9
İhracat ²	2.154	1.969	2.187	2.347	2.281	-2,8

Kaynak: ¹FAO, ²TRADEMAP (03.06.2021), ³Son iki yılın değişimini göstermektedir. HS Kodu: 070320 alınmıştır.

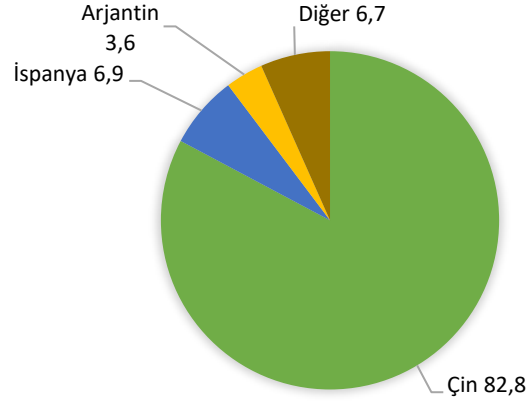
FAO verilerine göre dünyada 2019 yılında 59,4 milyon ha alanda 1,13 milyar ton sebze üretilmiş olup, bunun %2,7'sini sarımsak oluşturmaktadır. 2019 yılında 101 ülkede sarımsak üretimi gerçekleştirilmiştir. Dünyada sarımsak ekim alanı bir önceki yıla göre %2,9 oranında artarak yaklaşık 1,6 milyon hektar olmuştur. Dünya sarımsak ekim alanlarının %50,7'sini Çin, %21,9'unu Hindistan, %4,4'ünü Bangladeş oluşturmaktadır. 2019 yılında sarımsak üretimi bir önceki yıla göre % 6,6 artarak yaklaşık 31 milyon ton

olmuştur. Çin'de 23,3 milyon ton, Hindistan'da ise bir önceki yıla göre %80,6 artarak 2,9 milyon ton sarımsak üretimi gerçekleşmiştir. Dünyada lider olan Çin toplam üretiminin %75,7'sini karşılamıştır. 2019 yılında sarımsak üretimi Hindistan'da bir önceki yıla göre %80,6 Kore Cumhuriyeti'nde ise %16,9 oranında artmıştır. Dünyada ortalama sarımsak verimi 2019 yılında bir önceki yıla göre %3,6'lık artış göstererek 18,79 ton/ha olmuştur.

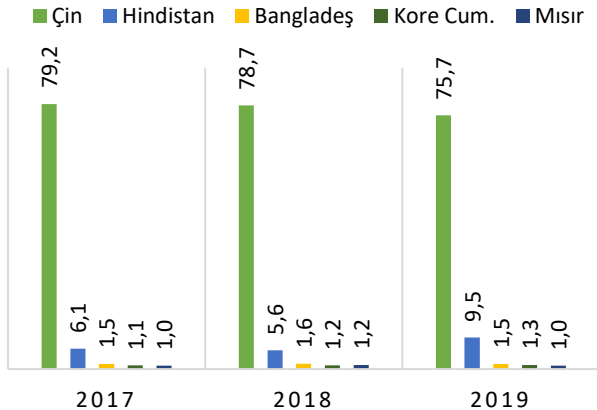
Sarımsak ekim alanında önemli ülkeler (%)

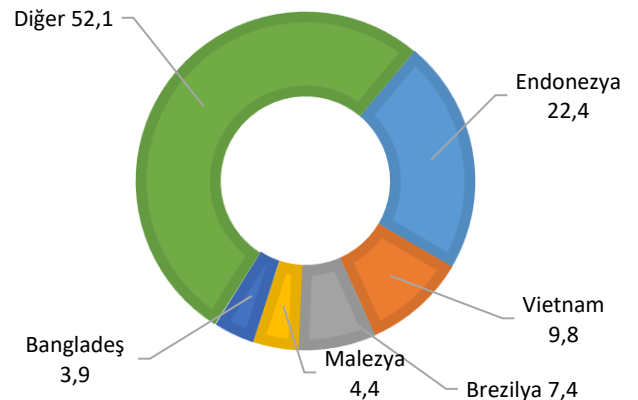
Ülkelere göre dünya sarımsak ihracatı (2020, %)

Sarımsak üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya sarımsak ithalatı (2020, %)

Küresel sarımsak ticaret verileri incelendiğinde 2020 yılında ticaret değeri olarak yaklaşık 3,14 milyar \$ ihracat ve 3,26 milyar \$ ithalat gerçekleşmiştir. Miktar olarak ise sarımsak ihracatı 2,72 milyon ton ithalatı ise 2,63 milyon tondur. 2020 yılında 2019 yılına göre ithalat %30,4, ihracat %19,4 artmıştır. 2020 yılında dünyada sarımsak ihracatında Çin bir önceki yıla göre %28 artışla 2,25 milyon tonluk ihracat yaparak %82,8 pay ile ilk sırada yer almaktadır. Çin, 2020 yılında yaklaşık 2,06 milyar \$ değerinde sarımsak ihracatı gerçekleştirmiştir. İkinci sırada yer alan İspanya'nın

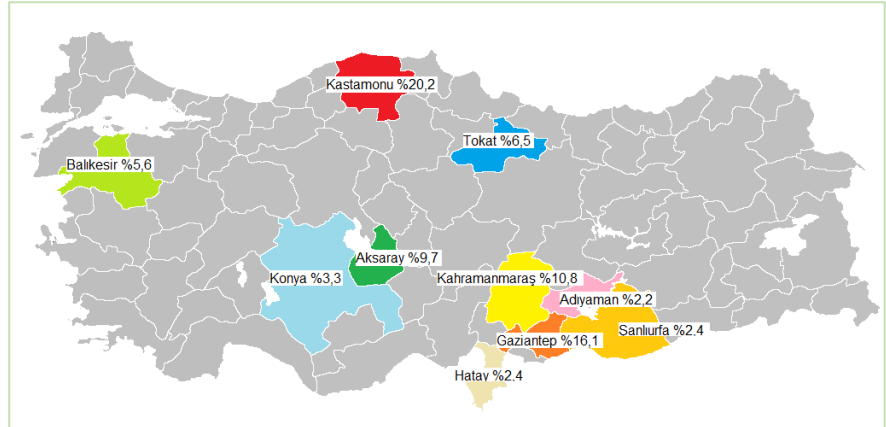
sarımsak ihracatı 189 bin ton olmuştur. Arjantin sarımsak ihracatında 98 bin tonluk ihracat ile üçüncü sıradadır. 2020 yılında dünyada sarımsak ithalatında ilk sırada yer alan Endonezya bir önceki yıla göre %26,3 artışla 588 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Vietnam, 258 bin tonla ikinci sırayı alırken, Brezilya 194 bin tonluk ithalat miktarı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dünya sarımsak ithalatı sıralamasında ilk onda bulunan Pakistan'da ithalat, bir önceki yıla göre %74,0 artarak 101 bin ton olmuştur.

Türkiye Kuru Sarımsak Verileri (bin ton)

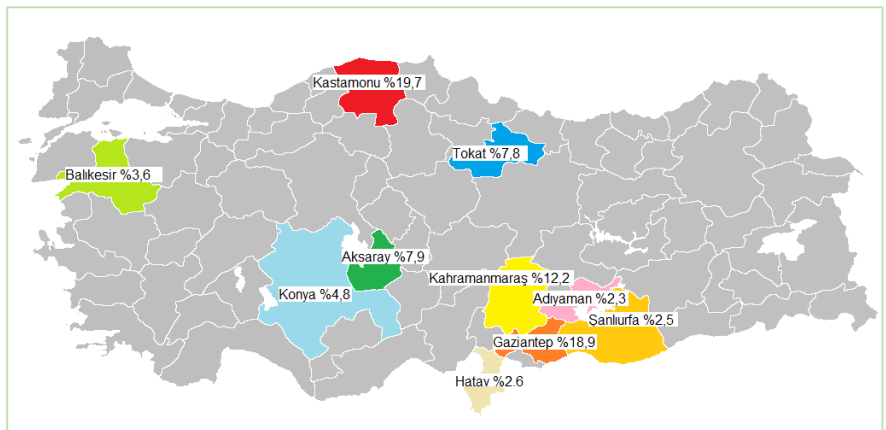
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Değişim (%) ¹
Alan (1000 ha)	11	12	13	13	12	-6,8
Verim (ton/ha)	8,78	9,16	9,27	8,82	8,29	-6,0
Üretim	95	109	122	118	103	-12,4
Tüketim	68	76	84	82	79	-4,2
İthalat (ton)	2.998	706	551	1.639	10.313	529,2
İhracat (ton)	69	595	675	419	20	-95,2

Kaynak: TÜİK (Erişim 03.06.2021), ^{1/} Verisi bulunan son iki yılının değişimini göstermektedir. Piyasa yılı (01.07-30.06)

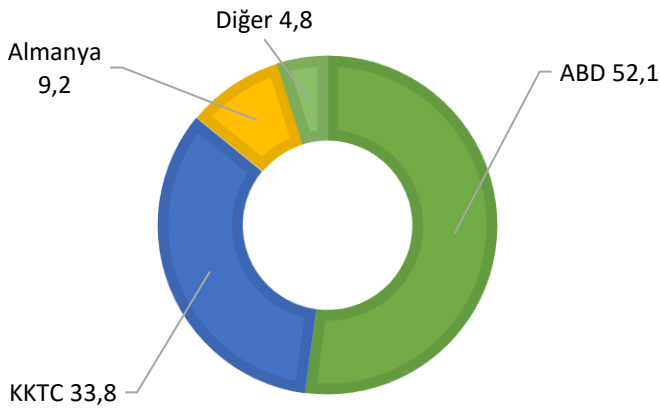
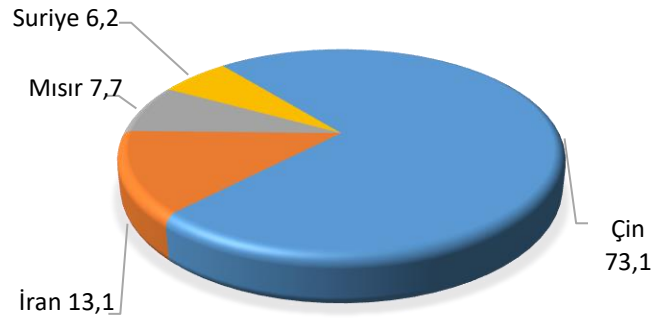
Kuru sarımsak ekim alanları; 2020 yılında Türkiye'de kuru sarımsak ekim alanı 2019 yılına göre %1,9 oranında artarak 12,7 bin ha olarak gerçekleşmiştir. Kuru sarımsak ekim alanı en geniş olan il, 25,6 bin dekar (%20,2) ile Kastamonu'dur. Kastamonu'yu 20,4 bin dekarla Gaziantep, 13,7 bin dekarla Kahramanmaraş ve sırasıyla, Aksaray, Tokat ve Balıkesir izlemektedir. Kuru sarımsak veriminde 2020 yılında, 2019 yılına göre %11,2 oranında artış görülmektedir.

Kuru sarımsak üretimi; Türkiye'de 2020 yılında 117 bin ton kuru ve yaklaşık 20 bin ton taze olmak üzere 136 bin tonu aşan miktarda sarımsak üretimi gerçekleştirilmiştir. Sarımsak denildiğinde akla ilk gelen il Kastamonu 23 bin ton kuru sarımsak üretimi ile üretimde ilk sırada yer almıştır. Kastamonu'yu sırasıyla 22 bin ton üretimle Gaziantep, 14 bin ton üretimle Kahramanmaraş ve sırasıyla Aksaray, Tokat ve Konya izlemektedir. Türkiye'deki kuru sarımsak üretiminin %71,3'ü bu illerde gerçekleştirilmiştir.

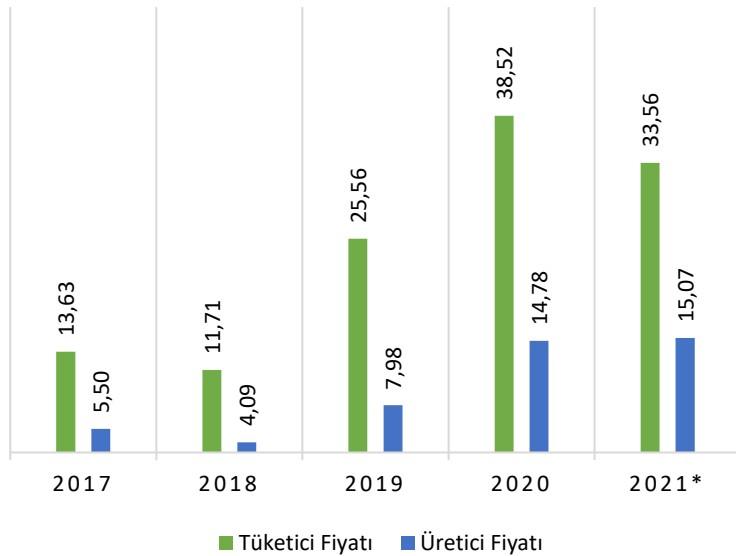

Türkiye'nin sarımsak dış ticareti, üretim miktarı göz önüne alındığında oldukça düşüktür. 2020 yılında toplam ihracat miktarı yaklaşık 61 ton, toplam ithalat miktarı yaklaşık 16.600 ton gerçekleşmiştir. 2021 yılı ilk dört ayı itibarıyla sarımsak ihracatının %73,8'i KKTC'ye, %14,2'si Moldova'ya, %8,4'i Suriye'ye yapılırken, ihracat miktarı yaklaşık 29 ton, ticaret değeri ise 54 bin \$ olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı ilk dört ayı itibarıyla toplam ithalat miktarı yaklaşık 4.300 bin ton, ticaret değeri ise yaklaşık 4,6 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı ilk dört ayı itibarıyla sarımsak ithalatının %95,7'si Çin'den, %3,3'ü İran'dan, %1,0'i Suriye'den gerçekleştirilmiştir.

Türkiye sarımsak ihracatında önemli ülkeler (2020¹, %)Türkiye sarımsak ithalatında önemli ülkeler (2020¹, %)

¹Kuru sarımsak+ yeşil(taze) sarımsak verilerinin toplamı

TL/Kg

2021 yılı Mayıs ayında 13,77 TL/kg olan kuru sarımsak üretici fiyatı bir önceki aya göre %3,4, önceki yılın aynı ayına göre %14,2 azalmıştır. 2021 yılı Mayıs ayında 26,61 TL/kg olan sarımsak tüketici fiyatı bir önceki aya göre %21,2, bir önceki yılın aynı ayına göre de %35,6 azalmıştır. 2021 yılı ilk beş aylık üretici fiyatı ortalaması 15,07 TL/kg iken 2021 yılı ilk beş aylık tüketici fiyatı ortalaması 33,56 TL/kg 'dır. Fiyatların son 5 yıllık seyri incelendiğinde ise, TÜİK verilerine göre, 2021 yılında kuru sarımsak üretici fiyatlarının 2017 yılına göre %174, sarımsak tüketici fiyatlarının ise %146,2 oranında arttığı görülmektedir.

Kaynak: TÜİK, (14.06.2021), *2021 yılı ilk 5 aylık ortalama

Türkiye’de kuru sarımsak üretimine 2020 yılı itibariyle 15 TL/da mazot desteği ve 8 TL/da gübre desteği verilmektedir. 2020 üretim sezonunda organik tarım kapsamında üretimi yapılan kuru sarımsak, 2. kategori ürünler arasında yer almış olup, belirlenen destek miktarı ürün sertifikası (bireysel) 40 TL/da, ürün sertifikası (üretici grubu) 20 TL/da’dır. 2020 üretim sezonunda iyi tarım kapsamında üretimi yapılan sarımsak, 2. kategori ürünler arasında yer almış olup, belirlenen destek miktarı ürün sertifikası (bireysel) 40 TL/da, ürün sertifikası (üretici grubu) 20 TL/da’dır. 2020 yılı Toprak Analizi Desteği asgari 50 dekar ve üzeri tarım arazilerinde, her 50 dekar araziye kadar analiz başına yetkili Toprak Analiz Laboratuvarlarına 40 TL olarak belirlenmiştir. Sarımsak üretimi yapan üreticilere verilen tarımsal desteğe bakıldığında 2016 yılında verilen desteğin 2020 yılında %115 arttığı görülmektedir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2016	-	0,0120		0,0120
2017	0,0002	0,0043	0,0097	0,0149
2018	0,0002	0,0045	0,0113	0,0168
2019	0,0002	0,0048	0,0181	0,0239
2020	0,0002	0,0087	0,0163	0,0258

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları

	2016	2017	2018	2019	2020
Kuru Sarımsak (TL/kg)	5,76	5,5	4,09	7,98	14,78
Kuru Sarımsak + Destek (TL/kg)	5,77	5,51	4,11	8,00	14,81
Gübre Fiyatı (TL/kg) (a. sülfat %21)	0,64	0,71	1,01	1,22	1,28
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,07
1 kg kuru sarımsak ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Kuru Sarımsak/Gübre	9,00	7,75	4,05	6,54	11,53
Kuru Sarımsak + destek/Gübre	9,02	7,77	4,07	6,56	11,55
Kuru Sarımsak/Mazot	1,50	1,17	0,71	1,24	2,43
Kuru Sarımsak + destek/Mazot	1,50	1,18	0,71	1,24	2,44

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Kuru Sarımsak Girdi Pariteleri

Kuru sarımsak üretici fiyatı 2020 yılında 2016 yılına göre %157, gübre fiyatı %100, mazot fiyatı ise %58 oranında artmıştır. 2016 yılında 1 kg kuru sarımsak ile 9,0 kg gübre, 1,50 lt mazot alınabiliyorken, 2020 yılında girdi fiyatlarındaki artışa bağlı olarak 1 kg kuru sarımsak ile 11,53 kg gübre, 2,43 lt mazot alınabilmektedir. Son 5 yıl içerisinde 1 kg kuru sarımsak ile alınabilecek gübre miktarında %28, mazot miktarında %63 oranında artış görülmektedir. Üretici fiyatına desteklerin de ilave edilmesiyle beraber 2020 yılında 1 kg kuru sarımsak ile 11,55 kg gübre, 2,44 lt mazot alınabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

FAO verilerine göre dünyada 2019 yılında yaklaşık 23,3 milyon ton sarımsak üretimi ile ilk sırada yer alan Çin, aynı zamanda Trademap Dünya Ticaret verilerine göre dünya ihracatında %82,7 payla dünyanın en büyük sarımsak ihracatçısı olmuştur. 2020 yılından beri devam eden COVID-19 pandemisi ve birçok tüketicinin sarımsağın bağışıklık güçlendirici özelliklerine duyduğu güven nedeniyle ABD ve Avustralya gibi deniz aşırı pazarlarda da sarımsak talebi önemli ölçüde artmıştır.

Sarımsak, Türkiye’de üretim ve fiyat açısından dalgalanma gösteren bir üründür. TÜİK verilerine göre, son 10 yıl içerisinde kuru sarımsak üretiminde %47,5, ekim alanında ise %36,6’lık bir artış meydana gelmiştir. 2020 yılında kuru sarımsakta dekara ortalama verim 922 kg olarak gerçekleşmiştir. Sarımsak veriminin en yüksek olduğu iller 1.200 kg ile Siirt, 1.103 kg ile Tokat ve 1.097 kg ile Kütahya olmuştur. TÜİK Bitkisel Üretim 1. Tahminine göre 2021 yılı kuru sarımsak üretiminin %9,7 oranında artışla 128,2 bin ton olarak gerçekleşeceği, taze sarımsak üretiminin %11 oranında artışla 31,7 bin ton gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Türkiye’nin sarımsak üretimi mevcut durumda artan nüfus yoğunluğuna bağlı olarak ve tüketim sahasının geniş olması sebebiyle kimi zaman talebi karşılayamamaktadır. Bu olumsuz durum ithalat yoluyla çözülmeye çalışılmaktadır. 2020 yılında 17.456 ton olan kuru ve taze sarımsak ithalatı gerçekleşmiştir. Son yıllarda özellikle Çin sarımsağına artan rağbet doğrultusunda Türkiye’de sarımsak ithalatındaki yükseliş dikkat çekmektedir. 2021 yılında Nisan ayı itibarıyla Çin’den yapılan kuru sarımsak ithalatı 4.093 tonla toplam kuru sarımsak ithalatının %95,7’sini oluşturmuştur. Çin sarımsağı, coğrafi işaret belgesine sahip olan Taşköprü sarımsağının geleceğini tehdit etmektedir. Düşük maliyeti nedeniyle tercih edilen bu sarımsakların piyasaya girmesiyle birçok üretici zor durumda kalmakta, rekabet gücü zayıflamaktadır. İthalatın önüne geçebilmek için sarımsağın tarımsal üretimi artırılıp, uzun süreli depolaması yapılması gerekmektedir. (1)

Yararlanılan Kaynaklar

1 AKAN, S., İNÜVAR, F.İ., EREL, G., 2020. "Sarımsak Üretiminin Ekonomik Durumu ve Taşköprü İlçesi Açısından Değerlendirilmesi" Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi 7(3): 627–636, 2020

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Uğur BAYRAM, ugur.bayram@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833